

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Method) แบบมีกลุ่มควบคุมทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest Control Group Design) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อสถานภาพทางสังคมและการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 246 คน เป็นนักเรียนชาย 128 คน หญิง 118 คน จำนวน 6 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่ผ่านการทำแบบทดสอบสังคมมิติแบบ 3 สถานการณ์ 5 ทางเลือก แล้วได้รับการประเมินว่ามีสถานภาพทางสังคมมิติต่ำ คือมีคะแนนสังคมมิติเท่ากับหรือต่ำกว่า 9 คะแนน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 67 คน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) แล้วคัดเลือกด้วยวิธีการจับคู่ ตามคะแนนสังคมมิติ โดยมีคะแนนสังคมมิติเป็นตัวเกณฑ์ เพศ และห้องเรียน เป็นตัวประกอบการพิจารณา แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน เป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน เป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดสถานภาพทางสังคมมิติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของนอร์แมน

อี กรอนlund (Norman E. Gronlund 1959 : 23 - 25) โดยกำหนดสถานการณ์ขึ้น 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่ 1 ให้เลือกเพื่อนที่จะนั่งเรียนด้วยใกล้ ๆ สถานการณ์ที่ 2 ให้เลือกเพื่อนที่จะทำงานด้วย สถานการณ์ที่ 3 ให้เลือกเพื่อนที่จะเล่นด้วย โดยในแต่ละสถานการณ์จะมี 5 ทางเลือก คือให้นักเรียนเลือกเพื่อนได้สถานการณ์ละ 5 คน ซึ่งในแต่ละสถานการณ์ นักเรียนอาจเลือกเพื่อนคนเดิมซ้ำกันหรือไม่ก็ได้ แบบสอบถามใช้ประเมินสถานภาพทางสังคมมิติของผู้รับการทดลองก่อนจะรับการฝึก และหลังรับการฝึก

2. แบบทดสอบ วิเคราะห์ตนเองในกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยแปลและเรียบเรียงจาก TORI Group Self - Diagnosis Scale ของ แจ็ค อาร์ กิบป์ (Jack R. Gibb 1972 : 73 - 81) เป็นแบบทดสอบที่บุคคลใช้ประเมินตนเองในฐานะสมาชิกกลุ่มว่ามีความรู้สึกอย่างไรต่อกลุ่ม 4 ด้าน ด้วยกันคือ ด้านความไว้วางใจ (Trust) ด้านการเปิดเผยตนเอง (Openness) ด้านการตระหนักรู้ในตนตามความเป็นจริง (Realization) และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence)

แบบทดสอบนี้มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 96 ข้อ มีมาตราวัด 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนนเป็น 3, 2, 1 และ 0 ตามคู่มือการตรวจแบบทดสอบ แยกจำนวนข้อเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความไว้วางใจ 24 ข้อ เป็นข้อความที่มีความหมายเพื่อแสดงว่าผู้ทำแบบทดสอบมีความไว้วางใจต่อกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่มากน้อยเพียงไร 12 ข้อ และมีความรู้สึกว่าบรรยากาศกลุ่มเอื้อให้เกิดความไว้วางใจมากน้อยเพียงไร 12 ข้อ

2.2 ด้านการเปิดเผยตนเอง 24 ข้อ เป็นข้อความที่มีความหมายเพื่อแสดงว่าผู้ทำแบบทดสอบได้เปิดเผยตนเองต่อกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่มากน้อยเพียงไร 12 ข้อ และมีความรู้สึกว่า บรรยากาศกลุ่มเอื้อให้เกิดความกล้าที่จะเปิดเผยตนเองมากน้อยเพียงไร 12 ข้อ

2.3 ด้านการตระหนักรู้ในตนตามความเป็นจริง 24 ข้อ เป็นข้อความที่มี

ความหมาย เพื่อแสดงว่า ผู้ทำแบบทดสอบได้ตระหนักรู้ ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการจะกระทำ
อย่างแท้จริง 12 ข้อ และมีความรู้สึกว่ บรรยากาศกลุ่มเอื้อให้เกิดการตระหนักรู้ได้มีโอกาส
ตัดสินใจกระทำในสิ่งที่อยากกระทำอย่างแท้จริง 12 ข้อ

2.4 ด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน 24 ข้อ เป็นข้อความที่มีความหมาย
เพื่อแสดงว่า ผู้ทำแบบทดสอบได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในกลุ่ม
12 ข้อ และมีความรู้สึกว่ บรรยากาศกลุ่มเอื้อให้เกิดพฤติกรรมเอื้ออำนวยกันในกลุ่ม 12 ข้อ
ตัวอย่าง ด้านความไว้วางใจ

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ฉันรู้สึกว่ไม่ว่ฉันจะทำอะไร กลุ่มนี้จะเข้าใจและยอมรับฉัน				
2.				
3.				
4.				
5. สมาชิกในกลุ่มนี้มีความไว้วางใจ กันและกันมาก				
96.				

ด้านการเปิดเผยตนเอง

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2. ฉันรู้สึกว่ามันยังไม่ดีแล้วเรื่อง ส่วนตัวอีกหลาย ๆ ด้านกับ กับกลุ่มนี้ 3 4 5 6. สมาชิกในกลุ่มนี้ไม่สนใจอย่าง จริงจังในสิ่งที่คนอื่น ๆ พูด 				
96.....				

ด้านตระหนักรู้ในตนตามความเป็นจริง

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
3. ฉันกล้าแสดงออกเมื่ออยู่ในกลุ่มนี้				
4.				
5.				
6.				
7. สมาชิกในกลุ่มสามารถทำอะไรก็ได้ในสิ่งที่ควรทำโดยไม่ถูกกดดันจากกลุ่ม				
96.				

ด้านพึงพหาวาศัยซึ่งกันและกัน

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4. ฉันไม่ค่อยขอความช่วยเหลือจาก กลุ่มนี้				
5.				
6.				
7.				
8. สมาชิกในกลุ่มนี้ทำอะไรตามใจ ชอบโดยไม่ค่อยคำนึงถึงคนอื่น ๆ ในกลุ่ม				
96.				

การสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแบบวัดสถานภาพทางสังคมมิติผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการเป็นขั้นตอน

ดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาและสร้างแบบสอบถาม จากเอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะและคุณภาพของแบบสอบถาม แล้วนำเสนอขอคำแนะนำจาก อาจารย์ที่ปรึกษา

1.2 ทดลองใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 1 ห้องเรียน เพื่อตรวจสอบว่าข้อความและภาษาที่ใช้สื่อความหมายชัดเจนหรือไม่อย่างไร

1.3 นำผลที่ได้จากแบบสอบถามประเมินหา นักเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมมีค้ำค่าโดยคิดเฉพาะ นักเรียนที่ได้คะแนนสังคมมีค้ำเท่ากับ 9 หรือค้ำกว่า 9 คะแนน มาตรวจสอบซ้ำด้วยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนประจำชั้นและนักเรียนในห้องเรียนในห้องนั้นถึงลักษณะนิสัยในการคบเพื่อนของเด็กที่มีสถานภาพทางสังคมมีค้ำต่ำแต่ละคนเพื่อตรวจสอบว่าเป็นนักเรียนที่ขาดเพื่อนจริง

2. การสร้างแบบทดสอบวิเคราะห์ตนเองในกลุ่ม ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตนเองของ แจ็ค อาร์ กิบป์ (Jack R Gibb) ที่กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานบ่งชี้ประสิทธิภาพของกลุ่มและการวิเคราะห์ตนเองของสมาชิกในกลุ่ม

2.2 แปลแบบทดสอบ TORI Group Self - Diagnosis Scale ของ แจ็ค อาร์ กิบป์ (Jack R. Gibb 1977 : 73 - 81) พร้อมทั้งวิธีการใช้และคู่มือการตรวจแบบทดสอบ

2.3 นำแบบทดสอบที่แปลแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษา จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิอีก 3 ท่าน คือ ผศ.ดร.โสริช โพธิ์แก้ว ดร.จิน แบริ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ รศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตรวจสอบความมั่นคงเชิงเนื้อหา ในการแปลเป็นภาษาไทย เมื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้ตลอดจนค้ำแนะนำและข้อ เสนอแนะต่าง ๆ มาพิจารณาแก้ไขจากฉบับเดิม

2.4 นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนในโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียง

เคียงกับโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้ในการทดลอง คือโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บทุมวัน จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 126 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบ ซึ่งในการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือ ดำเนินการทดลองใช้ ดังนี้

2.4.1 ทำหนังสือเสนอผ่าน รศ.ดร.ณัฐพงษ์ เจริญพิทย

รองอธิการบดี ฝ่ายวิจัยและวางแผน เพื่อทำบันทึกขอความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยม สาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บทุมวัน กำหนด วัน เวลา ในการทำแบบทดสอบ

2.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการบริหารแบบทดสอบด้วยตนเองใน วัน เวลา

ดังกล่าว ด้วยความร่วมมือของอาจารย์ หัวหน้าตึก และอาจารย์ ประจำวิชา

2.4.3 นำแบบทดสอบที่ทำเสร็จแล้วมาตรวจให้คะแนนตามคู่มือ

วิเคราะห์หาความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ตามสูตรครอนบาค อัลฟา (Cronbach Alpha) ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ .95 และแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านความไว้วางใจเท่ากับ .87 ด้านการเปิดเผยตนเองเท่ากับ .77 ด้านการตระหนักรู้ในตนตามความเป็นจริงเท่ากับ .75 และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเท่ากับ .85

การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นก่อนการทดลอง

ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมการฝึกมนุษยสัมพันธ์โดยมีขั้นตอนในการสร้างโปรแกรม ดังนี้

1. ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการฝึกมนุษยสัมพันธ์แบบมีโครงสร้างของ Preiffer & Jones คัดเลือกเฉพาะกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้รับการฝึกเกิดพัฒนาการใน 4 ด้าน

คือ ด้านการยอมรับและตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ด้านทักษะการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและด้านการรู้จักแก้ปัญหาข้อขัดแย้งในเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ดังที่ได้แสดงในตารางพอสังเขป ดังนี้

กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกมนุษยสัมพันธ์ 10 กิจกรรม 18 ชั่วโมง

หัวข้อ	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม
1. การยอมรับและตระหนักรู้ในตนเอง	<p>เพื่อให้เกิด</p> <p>ความคุ้นเคย</p> <p>เป็นกันเอง</p> <p>เข้าใจและยอมรับในตนเอง</p>	<p>- การแนะนำตัวเอง สร้างความคุ้นเคย</p> <p>- การสำรวจและพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง</p> <p>- การยอมรับและกล้าที่จะเปิดเผย</p>	<p>1. ฉันคือใคร (Who am I)</p> <p>2. เพื่อนที่ดีที่สุด (Best friend)</p> <p>3. สัญลักษณ์ของท่าน (A Symbol of you)</p> <p>4. โลโก้ชีวิต (Coat of Arms)</p>
2. การเข้าใจในผู้อื่น	<p>เพื่อให้รับรู้และยอมรับผู้อื่น</p> <p>เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน</p>	<p>- การยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล</p> <p>- การสร้างสรรค์บรรยากาศแห่งความไว้วางใจและการยอมรับ</p> <p>- การให้กำลังใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่น</p>	<p>5. การรับรู้เรื่องเพื่อน (Peer Perception)</p> <p>6. ให้ความสุข (The Gift of Happiness)</p> <p>7. ระดมเสริมแรง (Strength Bombardment)</p>

หัวข้อ	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม
3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล	เพื่อฝึกทักษะในการสื่อสารและให้เกิดความกล้าที่จะแสดงออก	- การพัฒนาทักษะในการสื่อสาร - การสื่อสารให้ตรงกับความคิดและความรู้สึก ในขณะที่มีความไม่สบายใจ	8. การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (Listen triads) 9. กล้าแสดงออก (Escalation and Assertion Activity)
4. การแก้ปัญหาในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	เพื่อให้เข้าใจและรู้จักวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่าง	- การยอมรับและเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล - ความเข้าใจวิธีการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์	10. ปัญหาความขัดแย้ง (Problem Identification Rating)

(ดูรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมในภาคผนวก)

2. นำโปรแกรมทดลองเข้ากับกลุ่มอาสาสมัครที่เต็มใจร่วมรับการฝึกฝนผู้สัมพันธ์โดยอาสาสมัครกลุ่มนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ทำงานให้กับสามสรอินเตอร์แควค (Interact) ของโรงเรียน มีอายุอยู่ระหว่าง 15 - 16 ปี จำนวน 10 คน เป็นชาย 5 คน หญิง 5 คน ใช้ระยะเวลาในการทดลองโปรแกรม 6 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมงรวม 18 ชั่วโมง ทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ (เริ่มเสาร์ที่ 10 ธันวาคม 2531 ถึงวันอาทิตย์ที่ 25 ธันวาคม 2531) เพื่อทดสอบเกี่ยวกับความเข้าใจในเนื้อหาของกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรม ระยะ

เวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมความน่าสนใจและความร่วมมือของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม ตลอดจน เพื่อให้ทราบข้อมูลย้อนหลังเกี่ยวกับประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากแต่ละกิจกรรมด้วยการอภิปรายของนักเรียนภายหลังจากที่เสร็จสิ้นการฝึกทดลองโปรแกรมแล้ว

3. นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งแล้ว กำหนด วัน เวลา สถานที่ ที่ใช้ฝึก

4. ทดสอบสถานการณ์ทางสังคมมิติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกคน เพื่อประเมินหาผู้ที่มีสถานการณ์ทางสังคมมิติต่ำ คัดเลือกด้วยวิธีการจับคู่หาเด็กนักเรียนที่จะเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยมีเงื่อนไขในการเลือกจะต้องเป็นนักเรียนที่มีคะแนนสังคมมิติเท่ากัน เพศเดียวกัน และอยู่ห้องเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

นาย ก. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 คะแนนสังคมมิติ 3 คะแนนเป็นสมาชิกกลุ่มทดลอง นาย ข. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ที่มีคะแนนสังคมมิติ 3 คะแนน เช่นกัน เป็นกลุ่มควบคุม เป็นต้น

5. สัมภาษณ์นักเรียนที่จะเป็นกลุ่มทดลองขอความร่วมมือและความสมัครใจของนักเรียน โดยมีนักเรียนร่วมรับการฝึกครั้งแรก 12 คน ชาย 6 คน หญิง 6 คน จาก 6 ห้องเรียน ห้องละ 2 คน

6. ทำหนังสือแจ้งวัตถุประสงค์และกำหนดการฝึกให้กับทางโรงเรียนทราบเพื่อขอความสนับสนุนในด้านสถานที่ และอาหารกลางวันที่จะเลี้ยงนักเรียนหลังการฝึกทุกครั้ง

7. ทางโรงเรียนออกจดหมายแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงวัตถุประสงค์และกำหนดการฝึกว่าจำเป็นต้องเข้ารับการฝึกในวันหยุดคือทุกวันอาทิตย์ เวลา 9.00 - 12.00 น. เพื่อไม่ให้เสียเวลาเรียนของนักเรียน และเพื่อประโยชน์ของนักเรียนเอง

8. ผู้ปกครองตอบรับยินดียินยอมขาดหน้านักเรียนร่วมรับการฝึก 10 คน ชาย 5 คน หญิง 5 คน ส่วนนักเรียนอีก 2 คน ผู้ปกครองไม่อนุญาตโดยให้เหตุผลว่านักเรียนต้องเรียนพิเศษในวันอาทิตย์เกรงจะกระทบถึงผลการเรียนของนักเรียน

9. ผู้วิจัยเชิญนักเรียนที่อาสาสมัครทั้ง 10 คน ประชุม แจ้งวัตถุประสงค์และ

หมายกำหนดการของการฝึก โดยเน้นถึงประโยชน์จากการฝึกอย่างต่อเนื่องเพื่อขอความร่วมมือให้นักเรียนมาร่วมฝึกทุกครั้ง

10. นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้ง 20 คน ทำแบบทดสอบวิเคราะห์ตนเอง (Pre - test) พร้อมกันในห้องศูนย์โลหทัศนศึกษาของโรงเรียน (9 มกราคม 2532)

ขั้นตอนการทดลอง

กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกมนุษยสัมพันธ์โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่ม ในระหว่างวันอาทิตย์ที่ 15 มกราคม 2532 - วันอาทิตย์ที่ 19 กุมภาพันธ์ 2532 ที่ห้องประชุมเล็ก เอนกประสงค์ ตึก 3 ของโรงเรียนมัธยมลาติตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร รวม 6 ครั้ง 18 ชั่วโมง และในระหว่างการฝึกมีการใช้เทปบันทึกเสียงในช่วงของการอภิปราย บางครั้งและมีการถ่ายสไลด์บันทึกภาพขณะฝึก โดยทั้งนี้ปฏิบัติตามความยินยอมของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ในระหว่างการฝึกมีกิจกรรมที่เป็นการบ้านให้นักเรียนไปทดลองปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยในฐานะผู้นำกลุ่มได้เชิญชวนและเน้นถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ ถ้านักเรียนลงมือปฏิบัติจริง และจะเน้นให้สมาชิกได้มีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยน ความรู้สึก ความคิด ตลอดจนแนวทางปฏิบัติเป็นกำลังใจให้กันและกันให้มากที่สุด โดยแยกโปรแกรมฝึกเป็นดังนี้

วันอาทิตย์ที่ 15 มกราคม 2532

ฝึกเรื่องการยอมรับและการตระหนักในตนเอง

กิจกรรม ฉันคือใคร (Who am I)

เพื่อนที่ดีที่สุด (Best friend)

วันอาทิตย์ที่ 22 มกราคม 2532

ฝึกเรื่องการยอมรับและการตระหนักในตนเอง

กิจกรรม สัญลักษณ์ของท่าน (A Symbol of you)

โล่ชีวิต (Coat of Arms)

วันอาทิตย์ที่ 29 มกราคม 2532	ฝึกเรื่องการเข้าใจและการยอมรับผู้อื่น กิจกรรม การรับรู้เรื่องเพื่อน (Peer Perception) ให้ความสุข (The Gift of Happiness)
วันอาทิตย์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2532	ฝึกเรื่องการเข้าใจและการยอมรับผู้อื่น กิจกรรม ระดมเสริมแรง (Strength Bombardment) ฝึกเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล กิจกรรม การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (Listen triads)
วันอาทิตย์ที่ 12 กุมภาพันธ์ 2532	ฝึกเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล กิจกรรม กล้าแสดงออก (Escalation and Assertion Activity)
วันอาทิตย์ที่ 19 กุมภาพันธ์ 2532	ฝึกเรื่องการแก้ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล กิจกรรม ปัญหาความขัดแย้ง (Problem Identification Rating)

สำหรับกลุ่มควบคุมซึ่งคือนักเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมมีค่าเท่ากับนักเรียนในกลุ่มทดลองจะไม่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น

ขั้นหลังการทดลอง

ภายหลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้วให้นักเรียนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวิเคราะห์ตนเองซ้ำ (Post - test) พร้อม ๆ กัน หลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ให้นักเรียนทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำแบบวัดสถานภาพทางสังคมมีค่าในวันเดียวกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากอาจารย์ประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกห้อง ขอใช้ ชั่วโมงโฮมรูม (Home - room) ซึ่งทางโรงเรียนจัดไว้ตรงกันทุกห้องในแต่ละระดับชั้น ดำเนินการทดสอบสภาพทางสังคมิิตของนักเรียนเนื่องในการบริหารแบบสอบนั้น มีนิสิต ฝึกงานวิชาเอกการแนะแนวจากมหาวิทาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร ช่วย 5 คน ทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้พร้อมกัน 6 ห้อง ทั้ง 2 ครั้ง

ส่วนการทำแบบทดสอบการวิเคราะห์ตนเองนั้น ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากฝ่าย เลดทัศนศึกษาของทางโรงเรียน ขอใช้สถานที่ในการทำแบบทดสอบพร้อมทั้งกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมและขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ประจำวิชาอนุญาตให้นักเรียนใช้เวลาเรียน ในการทำแบบทดสอบดังกล่าวทั้ง 2 ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคะแนนสังคมิิต ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง การฝึกจากแบบวัดสภาพทางสังคมิิต

2. ใช้ The Wilcoxon Signed Ranks Test วิเคราะห์หา ความแตกต่าง ของสภาพทางสังคมิิตในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึก ด้วยการจัดอันดับ คะแนนสังคมิิตหลังการฝึกของแต่ละกลุ่มเพื่อคำนวณหาค่าของผลรวมของอันดับตามเครื่องหมาย แล้วจึงทดสอบค่าที (t - test) ตามสูตรของ Conover (W.J. Conover 1971 : 200 - 288)

3. ใช้ The Mann - Whitney Test วิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพ ทางสังคมิิตระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังการฝึก ด้วยการจัดอันดับคะแนนสังคมิิต หลังการฝึกว่ร่วมกันระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมเพื่อคำนวณหาค่าของผลรวมของอันดับ คะแนนแล้วจึงทดสอบค่าที (t - test) ตามสูตรของ Conover (W.J. Conover 1971 : 216 - 223)

4. สำหรับการวิเคราะห์หาความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบการวิเคราะห์ตนเองนั้น ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/Pc⁺ (Statistical Package for the Social Science/pc⁺) ของสำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อหา

4.1 ความแตกต่างของคะแนนการวิเคราะห์ตนเองแต่ละด้านและรวมทุกด้านในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึก

4.2 ความแตกต่างของคะแนนการวิเคราะห์ตนเองแต่ละด้านและรวมทุกด้านระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึก